

Gustav Neumann - wielkie, niespełnione nadzieje

W czerwcu bieżącego roku mija 135 - ta rocznica wielkiego turnieju szachowego w Paryżu.

Rozegrane w Londynie w 1851 i 1862 roku dwa pierwsze w historii szachów międzynarodowe turnieje przyniosły sukces nie Anglikom, a Niemcowi Anderssenowi. W międzyczasie pojawił się nowy talent w osobie Austriaka Wilhelma Steinitza, który po londyńskim turnieju w 1862 roku na stałe pozostał w Londynie. W 1866 roku doszło do meczu między nimi. Wbrew oczekiwaniom zwycięzcą okazał się Steinitz, który pokonał po wspaniałej grze Anderssena 8:6. Latem 1867 roku w Paryżu przygotowywano światową wystawę. Francuzi wzorem Anglików, by uczcić to wydarzenie, zorganizowali również wielki turniej szachowy. Oczekiwano przyjazdu Anderssena, Steinitza, Kolischa. Liczono również na przyjazd Louisa Paulsena. W nich upatrywano głównych faworytów do zwycięstwa w turnieju. Nie przyjechali zarówno Anderssen jak i Paulsen. W miejsce wspaniałego Anderssena przyjechał jeszcze mało znany za granicą Gustav Neumann. Dlaczego wspaniałemu jemu przypadł honor reprezentowania Niemiec w tak ważnym turnieju? Rezultat przecież uzyskany był jednak tak samo porażką jak wcześniejsze zwycięstwo Anderssena na pierwszym międzynarodowym turnieju w Londynie. Jak do tego doszło? Kim był Gustav Neumann?

Czy jego pojawienie się na paryskim turnieju było również przypadkowe jak udział w tym turnieju Szymona Winawera? Pamiątkami o tym, że nasz wielki rodak znalazł się w tym czasie w Paryżu za sprawą swoich interesów kupieckich. Wielką miłoścą do szachów pchnęła go do Cafe de la Regency, tej słynnej kawiarni szachowej i tam spotkał się ze swoim przyjacielem z młodości, Samuelem Rosenthalem, uczestnikiem i jednym z organizatorów turnieju. Kilka rozegranych partii wystarczyło by ten zaprosił go do wzięcia udziału w tym turnieju... Tak wspaniale zaczął się jego wielka i długa kariera szachowa.

Warto przypomnieć zapomnianych już dzisiaj sylwetkę Neumanna, który jednak w tamtym okresie był wybitną postacią nie tylko niemieckich ale i europejskich szachów. Szkoda tylko, że tak krótko był na szczycie szachowego Olimpu....

Gustav Neumann urodził się 15.12.1938 roku w Gliwicach, w niemieckiej rodzinie drukarskiej. Tam też odebrał solidne wykształcenie. Po raz pierwszy usłyszano o nim w 1859 roku, kiedy to Gliwice odwiedził Daniel Harrwitz, w owym czasie brytyjski szachista i Neumann rozegrał z nim kilka partii.

W następnym roku, Neumann w drodze na uniwersytet berliński, zatrzymał się na krótko we Wrocławiu by spotkać się z samym Adolfem Anderssenem. Wielki mistrz był w tym czasie uważany za najsilniejszego szachistę Europy, a i świata, bo wprawdzie ustępował Paulowi Morphy'emu, ale ten wycofał się już z gry praktycznej. Było to ich pierwsze spotkanie. Neumannowi udało się zaledwie zremisować jedną partię...

W Berlinie Neumann stale spotykał się z najsilniejszymi szachistami i jego siła gry stopniowo rośnie. Sprzyjał temu i częste wizyty w Berlinie Anderssena - rozgrywał pomiędzy sobą ogromną ilość partii. W styczniu 1864 roku wspólnie zakładają "Neue Berliner Schachzeitung", w którym niestety większa część pracy, jako że Anderssen mieszka we Wrocławiu, spada na Neumanna. Dodać przy tym należy, że w tym czasie uczył się gry na równi z mistrzem.

W okresie wielkanocnej przerwy na uniwersytecie, w 1864 roku, Neumann przebywa we Wrocławiu i z Anderssenem rozgrywa prawie 80 towarzyskich partii szachowych, wygrywa je prawie połowę.

W czasie pobytu w Berlinie, w lipcu tego roku, Anderssen rozgrywa z najsilniejszymi szachistami Berlińskiego Towarzystwa Szachowego ponad 150 partii. Neumann z 56 rozegranych z nim lekkich partii wygrywa połowę.

W czasie pobytu Neumanna we Wrocławiu odbyło się spotkanie z drugim wielce utalentowanym uczniem Anderssena - Zukertortem (późniejszym znakomitym szachistą, uczestnikiem pierwszego oficjalnego meczu o mistrzostwo świata w 1886 roku, Steinitz - Zukertort). Spotkanie Neumanna z Zukertortem zakończyło się wynikiem remisowym : (+2-2=3).

W Lipsku zaś spotyka się w meczu z Louistem Paulsenem, jednym z najsilniejszych szachistów w tym okresie. Przegrywając na początku 0:4 doprowadza wynik do stanu (+3-5=3)!

W październiku tego samego roku wygrywa mecz z Arnous de Rievierem, silnym szachistą tych czasów, z wynikiem (+7-3=2). Wówczas też, jak podaje NBS (wrzesień 1864), w dzienniku ukazuje się unikalne w swoim rodzaju wyzwanie Neumanna, że w przeciągu roku przeciwko swoim zwykłym przeciwnikom nie przegra on więcej niż 10% swych partii.... Nie udało mu się jednak wypełnić przyrzeczenia. Do połowy lutego 1865 roku, wynik był następujący: (+270-41=28).

W tych latach Neumann zajmował się szachami jak opętany. Wydawał dziennik, komentował partie, publikował liczne (prawie że w każdym numerze) studia debiutowe, wydawał książki:

"Die neueste Theorie und Praxis des Schachspieles"(1864)(wspólnie z B.Suhle), "Leitfaden für Anfänger im Schachspiel"(1865) i w tym samym roku zbiór partii Anderssena z lat 1864-65 ("A.Anderssen Schachpartien aus den Jahren 1864 und 1865"), "Das Schachspiel und seine Abarten" (1866). Książki te były tłumaczone na wiele języków i doczekały się wielu wydań.

Do tego wszystkiego Neumann jeszcze gra i to w jaki sposób! Wiosną 1865 roku wygrywa turniej Berlińskiego Towarzystwa Szachowego, osiągając porażający rezultat: (+34-0=0)!

W sierpniu 1865 roku bierze udział w turnieju mistrzów Reńskiego Kongresu Szachowego w Elberfeldzie i znowu wygrywa wszystkie partie. Odtąd jest znany w całym Niemczech. W styczniu 1866 roku zostaje uznany za "niewątpliwie najsilniejszego" szachistę Berlińskiego Towarzystwa.

Zatem przyjazd jego do Paryża nie jest przypadkowy. Każdy wielbiciel szachów wie, że zwyciężył w tym turnieju Ignac Kolisch, szachista austro-węgierski, bankier z Wiednia, wybitna postać tamtego okresu. Wilhelm Steinitz, który rok wcześniej wygrał w meczu z Anderssenem i od tego czasu był uznawany za nieoficjalnego mistrza świata, był dopiero trzeci. Drugim był "nowicjusz" z Warszawy, Szymon Winawer.

Czwarty był Neumann. Przy czym tylko jemu i Kolischowi udało się wygrać mini mecze ze Steinitzem a z Kolischem i Winawerem uzyskał równy wynik. Więcej: zaraz po turnieju wygrał mecze z wynikiem 3:0 z Golmayo i Winawerem (a i ogólny bilans spotkań z Winawerem mówi sam za siebie - 6:1 na korzyść Neumanna). Potem rozgromił dosłownie Rosenthala +5=6! Niestety próby rozegrania meczu z Kolischem zakończyły się niepowodzeniem. Kolisch zaproponował mu "na początek" rozegranie meczu ze Steinitzem...

Zabawne, że Neumann prawie był wypięty postawiony warunek. Kolejny Kongres Brytyjskiego Związku Szachowego odbywał się we wrześniu tego samego roku w Dundee, na który w uznaniu jego siły gry zaproszono również i Neumanna, mógł spowodować zorganizowanie meczu Steinitz - Neumann. Neumann zamiast zremisować w ostatniej rundzie tego turnieju, wygrał swoją partię i w ten sposób zwyciężył w turnieju. Drugim był Steinitz a trzecie miejsce podzielili wspólnie de Vere i MacDonell, wyprzedzając Blackburne'a.

Pozostaje dyskusyjne, czy Neumann zamierzał pozostać we Francji już wcześniej (przypuszczalnie chciał kontynuować studia z dziedziny fizyki i chemii) lub skłonił go do tego sukcesy szachowe, w końcu bowiem pozostał w Paryżu przez kilka lat.

Zmiana otoczenia nie wpłynęła ujemnie na jego pracowitość. Przygotowuje zbiór partii turnieju paryskiego (wspólnie z Arnous de Rivierem), pisze obszerną monografię debiutów, kontynuuje komentowanie własnych i cudzych partii. Jego analizy i studia drukują "La

N

Strategie", "Schachzeitung" (znacznie rzadziej pojawia się teraz jego imię w "Neue Berliner Schachzeitung", gdzie jego następca został Zukertort). Właśnie w tych latach Neumann postrzegany jest jako utalentowany i porywczy dziennikarz. Między innymi, wg. świadectw współczesnych, pamięta prawie wszystkie opublikowane partie. Ale te nie zamyka się wyłącznie w tematyce szachowej - zna na pamięć Rousseau, czyta książki z różnej tematyki.

Na początku 1869 roku Neumann wygrywa dwa mecze z angielskim mistrzem Mortimerem - 5:0 i 3:0. Potem dwa razy udowadnia swoją wyższość nad Rosenthalem: (+3-1=1) i (+4-1=3).

Wydawałoby się, że przyszłość dla Neumanna układa się będzie pomyślnie, ale wieloletnia wytężona praca powoduje u niego załamanie nerwowe i na początku grudnia 1869 roku zostaje on odwieziony do paryskiej kliniki psychiatrycznej w. Anny. Po kilku tygodniach stan jego zdrowia poprawia się i dzięki pomocy przyjaciół w końcu marca 1870 roku wyjeżdża do Niemiec. Jak pisał później jego brat w "Deutsche Schachzeitung" (wrzesień 1881) wypadek ten był początkiem długiej choroby, która cechowała się coraz częstszyymi nawrotami bólu, pobytami w szpitalu. Wyraził przy tym opinię, że to nie wytężona praca nad szachami była przyczyną jego choroby, co raczej rezultat kontuzji głowy wskutek nieszczęśliwego wypadku, którego doznał w młodości, nie przydaje temu znaczenia.

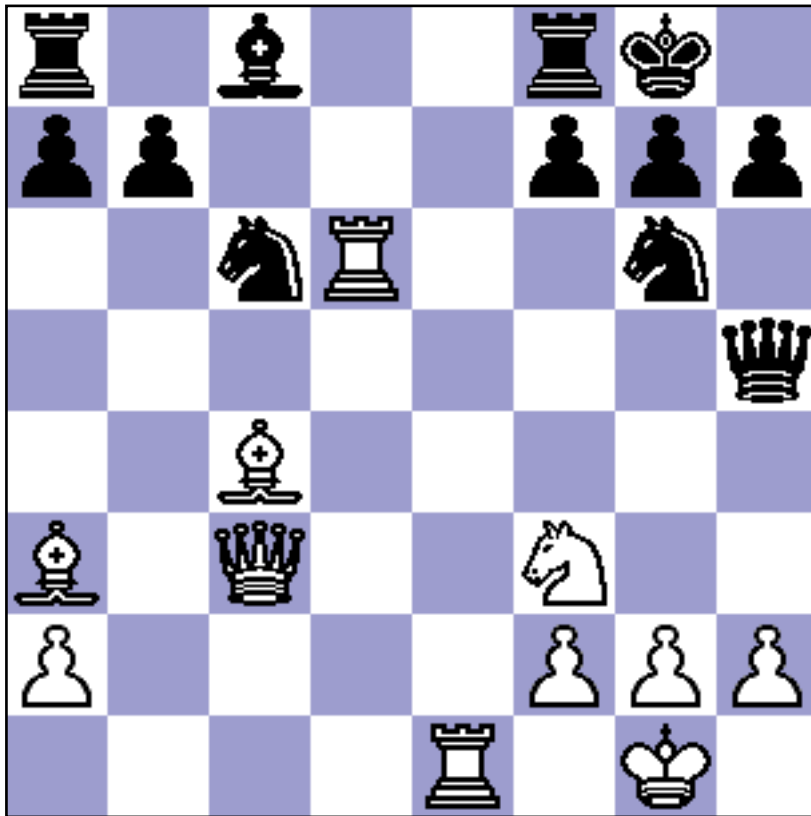
Pozostaje dodać, że w lipcu 1870 roku na silnie obsadzonym turnieju w Baden-Baden, Neumann podzielił III nagrodę z nabierającym siły Blackburnem, za Anderssenem i Steinitzem, chociaż jak wynikało z prasy, jego miejsce, sądząc po charakterze gry powinno być wyższe (wygrał z Anderssenem obie partie), ale ten przebieg turnieju miał szczególny charakter - podczas trwania II wojny prusko - francuskiej, co nie mogło nie mieć wpływu na przebieg rozgrywek.

W lipcu 1872 roku Neumann wziął udział w swoim ostatnim turnieju: na Kongresie Północnoniemieckiego Związku Szachowego w Altonie był drugi, ledwie pół punktu za swoim wieloletnim nauczycielem, Anderssenem. Wrócił do szachów nie było mu już dane. Umarł w Allenbergu 16 lutego 1881 roku, w wieku zaledwie 42 lat. Zwróćmy uwagę na grę Neumanna na przykładzie kilku partii:

Neumann G - Anderssen A Berlin 1860

1.e4 e5 2.Sf3 Sc6 3.Gc4 Gc5 4.b4 G:b4 5.c3 Ga5 6.d4 ed 7.0-0 dc 8.Hb3 Hf6 9.e5 Hg6
10.S:c3 G:c3 11.H:c3 Sge7 12.Ga3 0-0 13.Wad1 d5 14.ed cd 15.W:d6 Hh5 16.We1 Sg6

N

17.W: g6 H:g6 18.G:f8 Gh3 19.Sh4 Hg5 20.H:h3 W:f8 21.G:f7 1-0

Neumann G - Dufresne J
Berlin 1863

1.e4 e5 2.f4 Gc5 3.Sf3 d6 4.Gc4 Sf6 5.Sc3 0-0 6.d3 Sg4 7.Wf1 S:h2 8.Wh1 Sg4 9.He2 Gf2+ 10.Kf1 Sc6 11.f5 Gc5 12.Sg5 Sh6 13.Hh5 He8

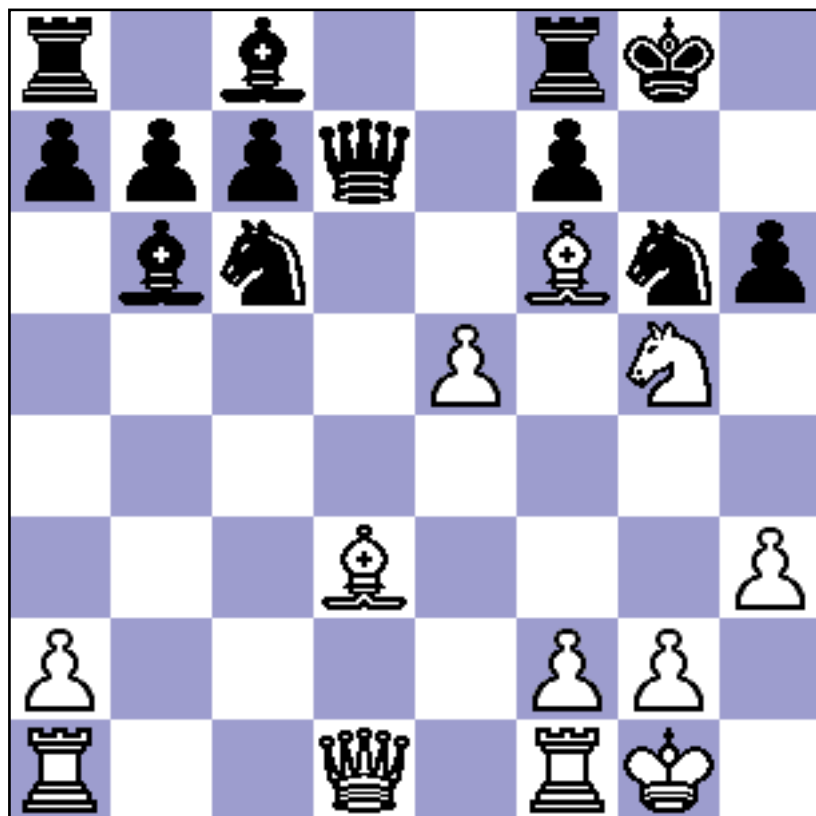

14.S:h7 K:h7 15.G:h6 g6 16.H:g6+ gf 17.G:f8 x 1-0

Neumann G - Zukertort J
Wroc?aw 1864

1.e4 e5 2.Sf3 Sc6 3.Gc4 Gc5 4.b4 G:b4 5.c3 Gc5 6.0-0 d6 7.d4 ed 8.cd Gb6 9.Sc3 Sa5
10.Gd3 Se7 11.e5 0-0 12.Gg5 Hd7 13.Se4 Sg6 14.h3 de 15.de Sc6 16.Sf6+ gf 17.G:f6 h6
18.Sg5

N

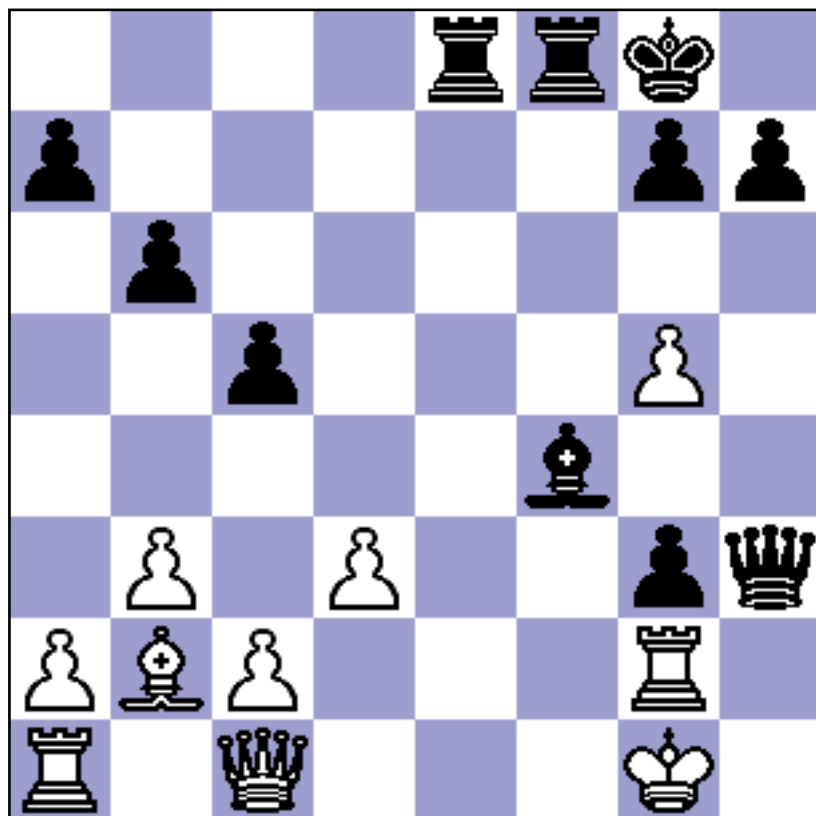

1-0

Paulsen L - Neumann G
Lipsk 1864

1.e4 b6 2.Sc3 Gb7 3.g3 e6 4.Gg2 Sf6 5.Sge2 c5 6.d3 Ge7 7.0-0 d6 8.e5 Sd5 9.ed H:d6
10.Se4 Hd7 11.b3 Sc6 12.Gb2 e5 13.Hd2 f5 14.S4c3 Sd4 15.f4 S:c3 16.S:c3 ef 17.G:b7 H:b7
18.H:f4 0-0 19.Wf2 Gf6 20.h4 Wae8 21.Wg2 Ge5 22.Hf1 f4 23.Se4 fg 24.Hc1 Sf3+ 25.Kh1
Hd7 26.Sg5 S:g5 27.hg Hh3+ 28.Kg1 Gf4

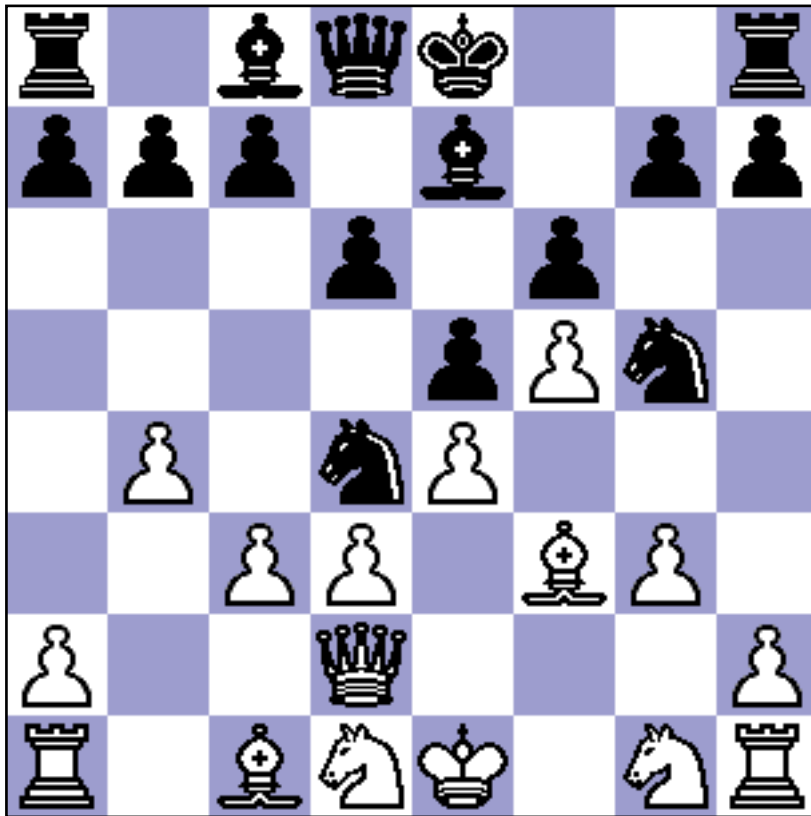
N

0-1

Paulsen L - Neumann G
Lipsk 1864

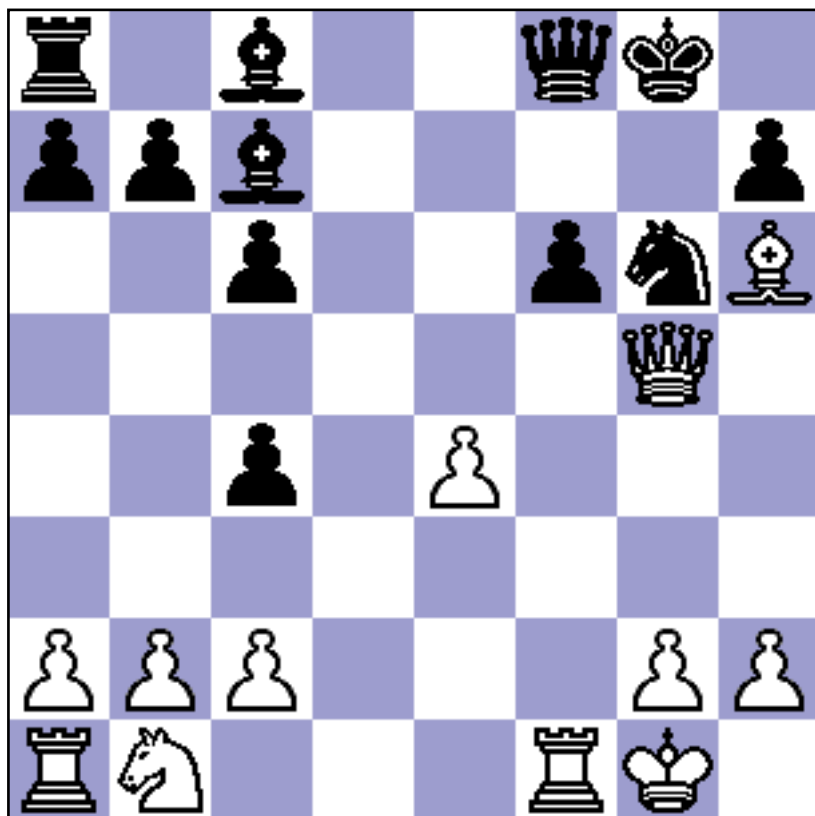
1.e4 c5 2.Sc3 Sc6 3.g3 d6 4.Gg2 e5 5.Sge2 Sf6 6.0-0 h5 7.d3 h4 8.Gg5 h3 9.Gh1 Ge7 10.f4
Sg4 11.Gxe7 Sxe7 12.Hd2 f6 13.Gf3 Sh6 14.f5 Sf7 15.Sd1 Sg5 16.Gh1 Gd7 17.c3 Wc8
18.d4 cxd4 19.cxd4 Hb6 20.Sf2 Gb5 21.dxe5 dxe5 22.Wfd1 Gxe2 23.Hxe2 Sc6 24.Wac1
Ke7 25.b3 Sd4 26.Hb2 Whd8 27.b4 Hb5 28.Wxc8

28...Sdf3+ 29.G:f3 S:f3+ 30.Kh1 W:d1+ 31.S:d1 Hf1 x 0-1

Neumann G - Anderssen A
Wroc?aw 1865

1.e4 c5 2.Sf3 Sc6 3.Gb5 Sge7 4. 0-0 Sg6 5.d4 Gd6 6.de Sc:e5 7.S:e5 G:e5 8.f4 c6 9.Gc4
Gc7 10.Hh5 0-0 11.f5 Se5 12.Gg5 He8 13.f6! d5 14.fg dc 15.Gh6 Sg6 16.Hg5 f6 17.gfH+ H:f8

18.W:f6 He8 19.Wf8+ H:f8 20.G:f8 K:f8 21.Sd2 Ge6 22.Hf6+ Gf7 23.Wf1 1-0

Mayet C - Neumann
Berlin 1866

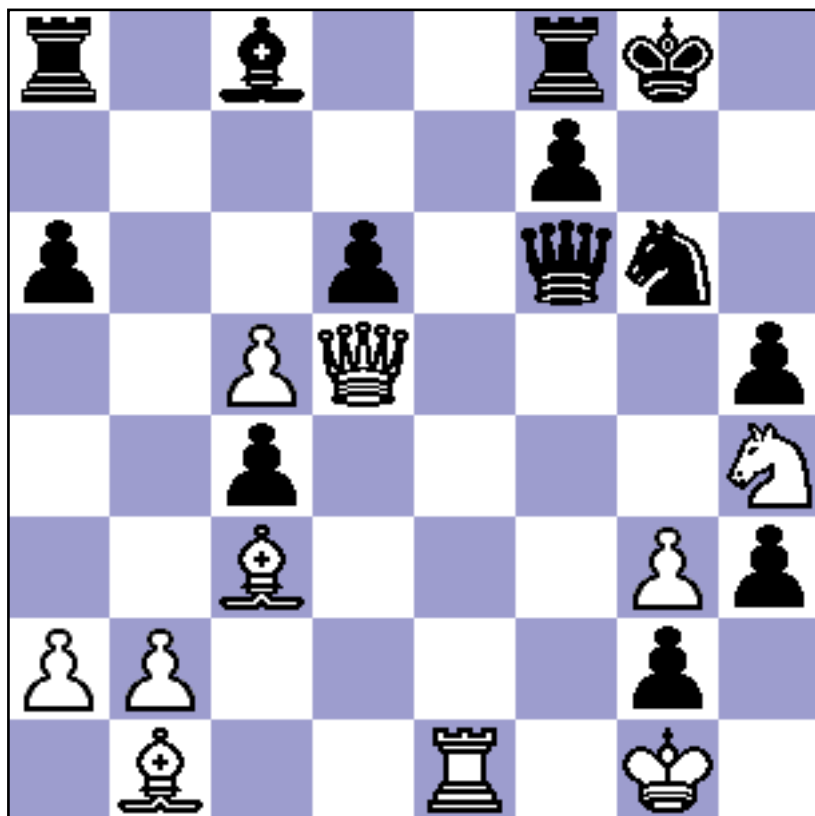
1.e4 e5 2.f4 d5 3.ed e4 4.Gb5+ c6 5.dc bc 6.Ga4 Sf6 7.d4 Gd6 8.c4 0-0 9.Sc3 e3 10.Hf3 We8
11.h3 G:f4 12.H:f4 Sh5 13.Hf3 Hh4+ 14.Kd1 H:d4+ 15.Kc2 Sf4 16.g4 Sa6 17.Kb1 Sb4
18.Hd1 H:c4 19.G:e3 Gf5+ 20.gf W:e3 21.Gb3 Hc5 22.Hg4

22. ...We1+ 23.Gd1 W:d1+ 24.H:d1 H:f5+ 25.Kc1 Sfd3+ 26.Kd2 Hf4+ 27.Ke2 Hf2 x 0-1

Steinitz W - Neumann G
Pary? 1867

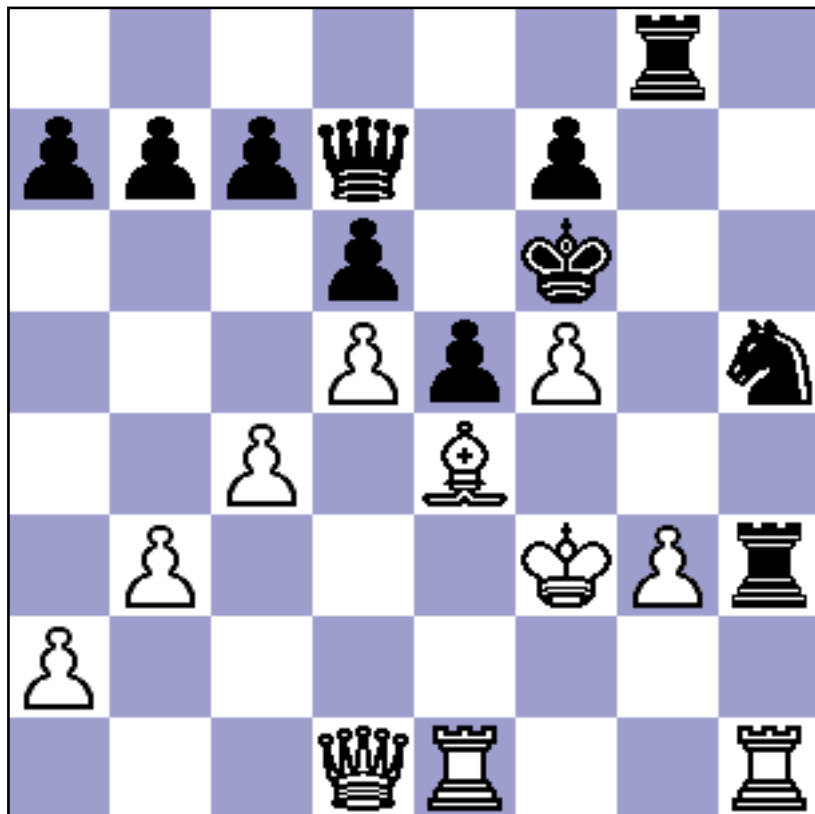
1.e4 e5 2.f4 ef 3.Sf3 g5 4.Gc4 Gg7 5.d4 d6 6.0-0 h6 7.c3 Sc6 8.Hb3 He7 9.Sa3 Sf6 10.Gd3 Sh5 11.Gd2 0-0 12.Gc2 a6 13.Hc4 Kh8 14.Wae1 Hd8 15.g3 g4 16.Sh4 f3 17.Hd3 Sf6 18.h3 Se7 19.Sc4 b5 20.Se3 h5 21.Seg2 c5 22.Gb1 fg 23.W:f6 G:f6 24.e5 Sg6 25.ef H:f6 26.dc gh 27.c4 Kg8 28.Gc3 bc 29.Hd5

29. ... Gb7 30.H:h5 Wfe8 31.Wd1 Se5 32.cd Wad8 33.Hh7+ Kf8 34.Gf5 a5 35.d7 We7
 36.G:a5 Wd:d7 37.G:d7 S:d7 38.Gb4 Ke8 39.Kh2 g1H+ 40.K:g1 Hb6+ 41.Kh2 H:b4 42.Hc2
 We1 43.Sf5 W:d1 44.H:d1 H:b2+ 45.K:h3 Hg2+ 46.Kh4 Gd5 47.He1+ Ge6 48.Sg7+ Ke7
 49.Hb4+ Kf6 50.Sh5+ Ke5 51.He1+ Kd4 52.Hd1+ Kc5 53.Sf4 He4 54.Hh5+ Hf5 55.S:e6+ fe
 56.He2 Sf6 0-1

Paulsen L - Neumann G
 Baden - Baden 1870

1. e4 e5 2.Sf3 Sc6 3.Gb5 Sge7 4.c3 d6 5.d4 Gd7 6.0-0 g6 7.d5 Sb8 8.Gd3 h6 9.Se1 g5 10.c4
 Gg7 11.Sc3 Sg6 12.Se2 Sf4 13.Sg3 h5 14.Sf5 G:f5 15.ef Sd7 16.Ge4 Sf6 17.f3 h4 18.Sd3
 Gh6 19.Sf2 Hd7 20.Sg4 Ke7 21.S:f6 K:f6 22.b3 Sh5 23.f4 S:f4 24.g3 hg 25.hg Sh3+ 26.Kg2
 g4 27.G:h6 W:h6 28.H:g4 Whh8 29.Wae1 Wag8 30.Hd1 Sf4+ 31.Kf3 Wh3 32.Wg1 Sh5
 33.Wh1

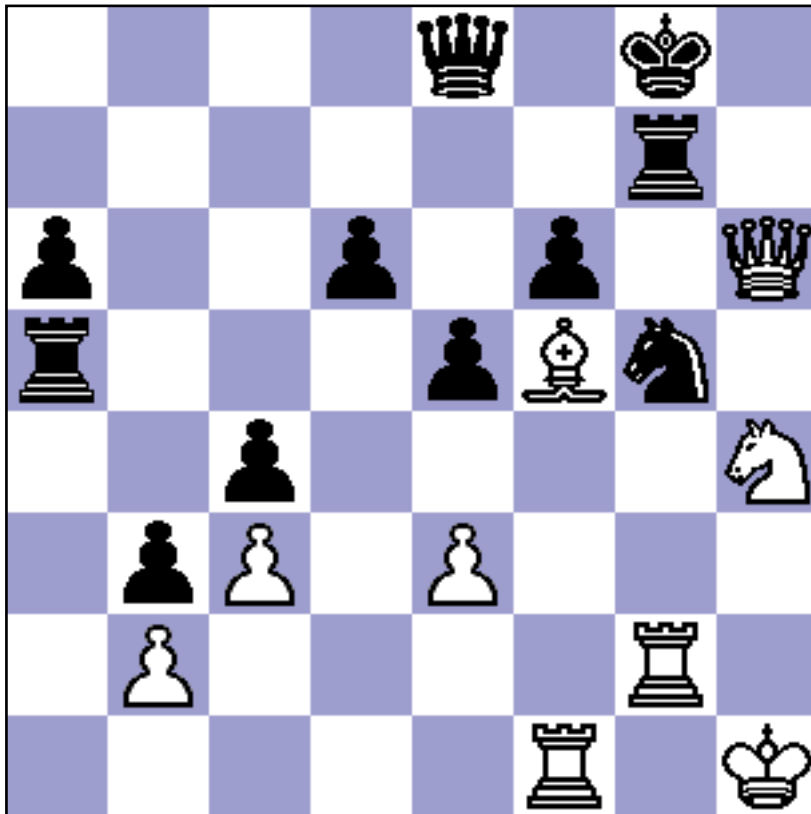

33. ...Wh:g3+ 34.Kf2 Sf4 35.Wh6+ Ke7 36.We1 Kd8 37.Hb1 Ke8 38.W1h4 c6 39.dc bc
40.Hh1 d5 41.cd cd 42.Gb1 Hb5 43.W:f4 Hc5+ 0-1

Nuemann G - Winawer Sz
Baden - Baden 1870

1.e4 e5 2.Sf3 Sc6 3.Gb5 a6 4.Ga4 Sf6 5.d3 Gc5 6.0-0 d6 7.c3 b5 8.Gc2 Gg4 9.Ge3 Ga7
10.Sbd2 Se7 11.a4 G:e3 12.fe Sg6 13.d4 0-0 14.He2 Hd7 15.h3 G:f3 16.W:f3 c5 17.d5 c4
18.Sf1 Hb7 19.Sg3 Sd7 20.Sf5 Hb6 21.a5 Hc7 22.Wg3 Sf6 23.h4 Se8 24.Hg4 Sf6 25.Hf3
h5 26.Wg5 Wab8 27.Wf1 Hd8 28.Hg3 b4 29.He1 b3 30.Gb1 Wb5 31.g4 hg 32.h5 S:d5
33.W:g4 Sf6 34.Wg5 S:e4 35.Wg2 Sg5 36.Hg3 Sh4 37.S:h4 f6 38.Gf5 W:a5 39.Hg4 We8
40.h6 gh 41.Hh5 We7 42.H:h6 Wg7 43.Kh1 He8

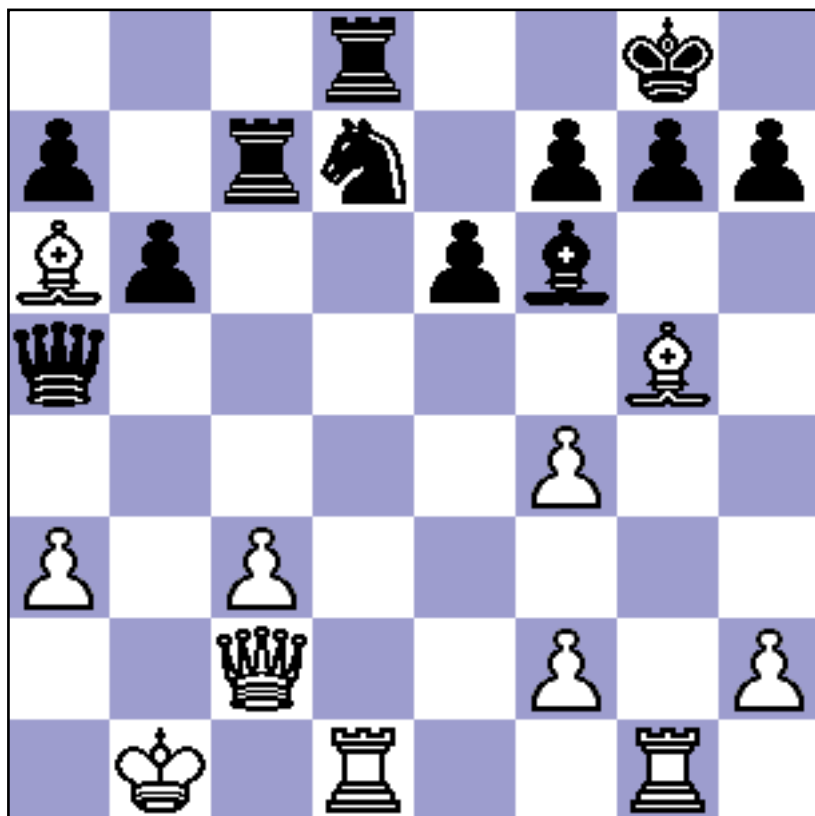
N

44.W:g5 W:g5 45.Gh7+ 1-0

Neumann G - Blackburne J
Baden - Baden 1870

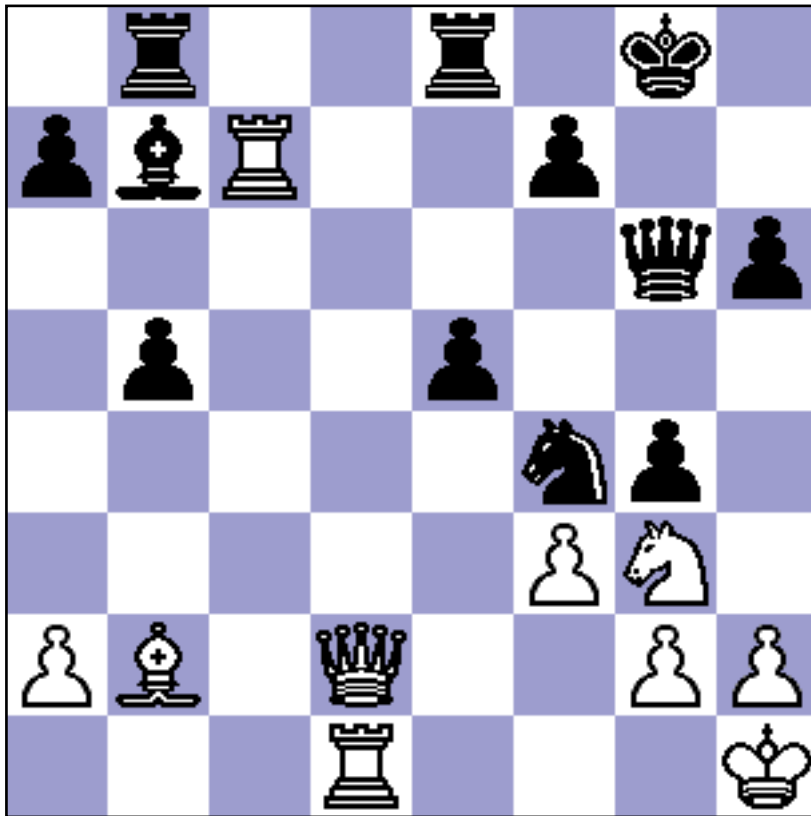
1.c4 e6 2.d4 d5 3.Sc3 Sf6 4.e3 Ge7 5.Sf3 0-0 6.Gd3 b6 7.Hc2 Gb7 8.Gd2 c5 9.a3 dc 10.G:c4
G:f3 11.gf cd 12.ed H:d4 13.Gd3 Wd8 14.Ge2 Sbd7 15.0-0-0 Wac8 16.Whg1 Sd5 17.Kb1
Gf6 18.Ga6 Wc7 19.Gg5 S:c3+ 20.bc He5 21.f4 Ha5

22.G:f6 g6 23.G:d8 W:c3 24.Hb2 Sb8 25.Gb5 Wc8 26.Gf6 a6 27.Ge2 Sc6 28.Wc1 b5
29.Wgd1 b4 30.W:c6 Wb8 31.Wcd6 1-0

Anderssen A - Neumann G
Baden - Baden 1870

1.e4 e5 2.Sf3 Sc6 3.Gc4 Gc5 4.b4 G:b4 5.c3 Ga5 6.d4 ed 7.0-0 dc 8.Hb3 Hf6 9.e5 Hg6
10.S:c3 Sge7 11.We1 Wb8 12.Sh4 Hh5 13.We4 g5 14.Sf3 h6 15.Gb2 b5 16.Gd5 Sd8 17.We3
G:c3 18.W:c3 S:d5 19.H:d5 Se6 20.Sd4 0-0 21.Sf5 Sf4 22.Hd2 Gb7 23.f3 Wfe8 24.Sg3 Hg6
25.Kh1 d6 26.W:c7 de 27.Wd1 g4

28.G:e5 S:g2 29.W:b7 W:b7 30.H:g2 W:e5 31.f4 Wee7 32.f5 Hf6 33.h3 gh 34.Hf3 Wbd7
35.Wf1 Hg5 36.Wg1 h2 37.Wg2 Wd2 38.Se2 We:e2 39.W:e2 Hg1 x 0-1

Henryk Konaszczuk

Źródło: Szachmaty 2/89- S. Voronkov, V. Powarov - "O biednym Gustawie wspomnijcie
swo..."

Unikalny ID rozwiązania: #1164

Autor: : Henryk Konaszczuk

Data ostatniej aktualizacji: 2012-02-05 00:09